

zijn gedrongen, herinneren, hoe van de gereformeerde, wiens graaf Prof. Greijns was in 1917 of van „Friesch

de jaargang, no. uniformiteit der

opgekomen van rijk behoort: aede aangeduid onderscheiden erk des Heeren che kerk in op g of handelwijseerde, en heeft e inrichting dan zonder dat ook aarlijk zijn van soewel zij hare deelden.

ijwize van plu sprekt in Art. i dieneengevolge ltmagtheid der hier gehandeld denkbeld van ot dat van ware ewezen, dat het ktteristiek (ken de uitdrukking in de plaats valse kerk; eerste ver veelvormigheid) vortu, en laat et bij de tegenaat over het gewag gemaakt den term plu de vraag naar t beantwoorden t de spreekwijze denken aan, of (atstaf) uit, zoe sprake kan zijn, gansch anderen an een roos, en mum. Hoe ver van één zeldte ren, dat de ehoort gelijk vorm moeten twt iemand een n anderen vorm burman? Juist ntsstaat te huizen alle pedschen indruk rm is daar te

it alzo niet het in gemeten be

g denkbeld als

ig opkomen, dat s, iets heerlijks, dien, maar toe te treuren heeft, moet.

g van waar en n maastaf ge n maastaf; en oriteit heeft, ge, doch die aan welken goed aan welken iets veroordeelms inner het daar

Er moet, be chheid is geen k zoo nog goed eerdheid, engende met de e over het goed erk te spreken, tusschen ware ware kerk de n, of zij zich in wat leer en in blijven beant

oord inzake leer

le pluriformiteit stellen van die n inderdaad in lidenis. Dan bled der kerk i van waar en ilige Schrift en aringswijze der re uitgesproken, kwam, tot welke individuele of zich dan of bij en voegen. Van erband met een geven, zou dan min als er dan moeren of blijven n door Gods t een kerk zo

Schuld en tucht met een kerk. r. Heel de kwe-

ie van breuke met een kerk om den wille van Gods Woord zou dan niet bestaanbaar zijn. „Her

vorming“, „Separatie“, „Doelantie“ waren daarmede geoordeeld.

De leer van de pluriformiteit der kerk zou dus, als zij gesteld werd in de plaats van die der ware of valse kerk, wegnemen het denkbeld van het mogelijk zondige of openbaringswijze der kerk. Dan viel het begrip van het normatieve (behoorende, plichtmatige) en Schriftuurlijke uit. Het behooren tot deze kerk, of tot die andere, werd dan een adaphoron (een zaak welke er wezenlijk niet toe doet), waarbij men een keuze kon doen naar persoonlijk beloven, en waarbij van strijdigheid met den

tsch der Heilige Schrift nimmer gerept mocht worden.

Alzo kan de leer van de ware en valse kerk niet vervallen, om vervangen te worden door die van e pluriformiteit der kerk. Zoover deze laatste recht aan bestaan heeft, kan dit nooit anders wezen dan ij de ware kerk; zoodat ten aanzien van een kerk

erst de bealssing behoort te vallen, of zij als ware erkend mag worden.

— In andere vraag is natuurlijk, of nu een kerk, als ware kerk erkend moet worden, ook in abson of volstrekt zin waar is, d. i. gansch geen elementen bevat van de valse kerk; en

arentegen een kerk, die als vals gekenschetst oet worden, in het geheel geen elementen in zich

neest van de ware kerk, en dus in algeheelen omvang in in elk opzicht vals is. Dat raakt de kwestie van het betrekkelijke.

Daarmede hangt weer deze andere vraag samen, hoe groot eventueel (bij mogelijk geval) het procent aan elementen der valse kerk bij een kerk zou kunnen zijn, zonder dat breuke met haar naar de Heilige Schrift plichtmatig werd; en wanneer wat zich als kerk aandient, verlaten moet worden vanwege het te hooge gehalte aan elementen der valse kerk. Hieromtrent geeft art. 29 onzer Belijdenis genoegzame aanwijzing.

Tot zoover het artikel.

Volgende week komt het debat met Dr. Ruizer aan de beurt.

K. S.

BOEKBESPREKING

De N. C. R. V.-kalender voor 1935.

Evenals verleden jaar heeft ook ditmaal de Ned. Chr. Radio-Vereeniging een wandkalender uitgegeven van originele opvatting. Aan de voorzijde van de week-bladen van het bloc zijn weer foto's gereproduceerd uit het praktische werk der Vereeniging: foto's van personeel, bureaux, expeditie, technische afdelingen, enzovoorts. De achterzijde van deze bladen is nu echter ook benut en dat op een aardig gevonden wijze. Telkens is daarop weergegeven een fotografische opname van die gebieden uit het Heilige Land, die in verband staan met het leven der patriarchen. Voor het bewaren van die foto's is dan bijgevoegd een premieboek, getiteld „Vreemdelingen in eigen land“ en ontworpen door Prof. Dr. Joh. de Groot en Prof. Dr. A. Noordzij. De laatstgenoemde schreef den tekst in twee hoofdstukken: Abraham, de held des geloofs, Jacob, de marielaar des geloofs. De eerste ontwierp onderschriften voor de platen, die dan op aangegeven wit-gedeelten kunnen worden ingeplakt. Zes heele pagina's zijn opengebleven; die zijn bestemd voor de zes mooi gekleurde platen, die op het schild zijn aangebracht. Zoo blijft, als de kalender eind 1935 zal zijn afgescheurd, een rijk-geïllustreerd boek over, dat de attractie heeft, dat men zelf daarvoor de illustraties heeft verzameld en aangebracht. En de suggestieve omslag van het boek, op stevig carton uitgevoerd in sprekende kleuren, verhoogt de waarde.

Het geheel is artistiek en origineel en de belangstelling ten zeerste waard.

De Vrije Universiteitskalender (formaat 33 x 21 c.m.), bestaande uit 12 maandbladen, welke voorzijde is getekend door twee studenten van de Vrije Universiteit. Naast de week-opgaven worden, voortreffelijk getekend, gegeven de beelden van Colijn, Kuyper, Rutgers, Fabius, Woltjer. Voorts zijn er tekeningen van het Natuurkundig laboratorium, van het Paedol. Instituut, het gebouw van de Vrije Universiteit. Ook is een blad gewijd aan de Vrouwenactie, met portret van Mevr. Colijn. Aan de achterzijde staan afgedrukt bijdragen van verschillende hoogleraren, van Mevr. Verdam-Okma en van den administrateur B. Faber.

De prijs van den kalender, die tot versterking van de financiën der V. U. is uitgegeven, is f 0.25, bij toezending met f 0.10 verhoogd. Bij de plaatselijke correspondenten en aan het Bureau der V. U. is hij te verkrijgen.

Christelijke Weekkalender voor het jaar 1935, onder redactie van Mevr. W. J. Boon-van Hoboken, L. Brasser, Mej. G. Ingwersen, Dr. C. Kapteyn, Mej. G. Matter, Mej. C. Nolle, W. J. Röttger. Het schild, dat de ontmoeting voorstelt van Izak met Rebekka, is getekend door Mej. Josina Knap. Het is uitgevoerd in goud en wit. Uitgever is Johs. Vlaanderen Oldenzeel, 1e Oosterparkstraat 212, Amsterdam-Oost.

Voorts ontving de Redactie den bekenden M a r n a -athakalender, bewerkt, als steeds, door Dr. J. J. Knap. Het gekleurde schild geeft een tafereel van den doodslager, die aan zijn vervolgers ontkomt binnen de poorten van de vrijstad, zulks ter symbolisering van het vluchten tot de schuilplaats des Allerhoogsten. Als premieboek is toegevoegd „Tot arbeid geroepen“ (173 blz.) door M. van der Staak. Uitgever is de N. V. J. H. Kok te Kampen.

Eindelijk is de Filippus-kalender, Uitgevers J. B. v. d. Brink en Co. N. V. Zutphen. Het schild, in zacht-bruine tint uitgevoerd, stelt den goeden herder

voor, die zijn schapen leidt. Medewerkers wat de voorzijde der kalenderbladen betreft zijn Dr. J. J. Berends, Dr. N. Buffings, Dr. J. Gispens, Dr. J. Mulder, Dr. S. J. Popma, wat aangaat de achterzijde de heeren H. Kingmans, W. B. Krouze, P. de Zeeuw.

Als premieboek wordt verkrijgbaar gesteld „Als een veldhoen op de bergen“, een verhaal uit den Spaanschen tijd (176 blz.) door H. Kingmans.

Zondagsschooluitgaven van G. F. Callenbach te Nijkerk.

Een weelde voor het oog!

De eerste gedachte is: hoe zijn onze kinderen bevoorrecht!

Alles wordt gedaan, om hun vreugde te bereiden; pakkende verhalen, leuke illustraties, mooie uitvoering van papier en druk en band; schrijvers en uitgever werken samen in de grootste harmonie, om den kinderen iets werkelijk goeds en schoons te geven!

Ruim 40 boekjes liggen voor ons, waarvan er verscheidene den naam van boeken mogen dragen. Voor alle leeftijden van de Zondagsschoolkinderen is er keuze, alzo van 5 tot 12 jaar. Dus men kan maar uitzoeken! En dat geldt dan nog alleen de nieuwe boekjes; in den catalogus vinden wij meer dan 230 nummers.

De „dikkeren“ boekjes blijven niet bij den leeftijd van 12 jaar staan; zij kunnen ook nog heel best aan jongens en meisjes van 15, 16 jaar worden gegeven, en zij zullen er wat bij mee zijn! Zelfs durven wij nog verder gaan en zeggen, dat ouderen ze ook niet versmaden zullen.

Voor de kleintjes is b.v. „Zoo'n kleine broer“ door Jeanne Marie; de lettergrepen der woorden zijn gescheiden, zoodat het boekje gemakkelijk te lezen is; de plaatjes moeten pakken; de leesstof is kinderlijk, niet flauw, maar goed.

„Dikkere“ brief door Netty Faber is ook voor de kleinen, maar die reeds beter lezen kunnen; het formaat is hetzelfde als bij het vorige genoemde boekje; ook hier zijn de tekeningen weer heel best; de kinderen zullen ervan smullen. De toon wordt goed gegrepen; vooral moeder weet hoe het moet.

De 21ste druk van Hesba Stretton's „Jessica's eerste gebed“ is ook erbij; in onze jeugd lezen wij het reeds; een beetje wonderlijk misschien, maar het thema van het wonder komt heel veel voor in deze boekjes; en dat mag ook wel, als het niet te opzettelijk wordt.

Gaarne gingen wij den heelen stapel door, doch dat is niet noodig. Wij kunnen slechts dringend opwekken, om toch met haastigen spoed de „Winterbloemen“ aan te vragen, den catalogus goed te lezen, en dan met nauwkeurigheid te kiezen.

Callenbach heeft met de traditie der „roode ruggen“ gebroken en de boekjes hebben erbij gewonnen. In Mei van dit jaar bestond de firma 80 jaar, en nu heeft de uitgever in zijn Zondagsschoolboekjes van dit jaar iets heel bijzonders willen geven, voorzover dit van hem afhangt, en wij dunkt, dat ieder zal moeten toestemmen, dat hij daarin ten volle geslaagd is!

Hulde aan de 80-jarige firma, die jong blijft met de kinderen!

Dank aan God, die Callenbach in staat gesteld heeft en ook dit jaar weer in staat stelt aan onze kinderen goede, Christelijke lectuur te geven, welke den smaak veredelt en het hart tot zegen kan zijn.

Onze aanbeveling hebben deze Kerstboekjes niet noodig, maar wij kunnen verzekeren, dat ons hier iets bijzonders wordt geschonken. Critiek blijft altijd te geven, natuurlijk, maar dat weet men wel; de onderwijzers en onderwijzeressen zullen zelf zoo wijs zijn, eerst de boekjes door te lezen en zoo tot een zelfstandige keuze te komen; en ze zullen van het lezen zelf genieten.

Wij benadrukken deze uitgaven en wij verbliden ons.

J. D. W.

Adventskaartje voor de Christelijke Scholen.

Elk jaar leeren de kinderen onzer Christelijke scholen tegen Kerstmis de „Kerstteksten“. Om dit aantrekkelijk en gemakkelijk te maken, brengt Dijkstra's Uitgeverij te Zeist daarom voor die scholen een adventskaartje, ontworpen door E. Bersma en J. Firet, in den handel met een passende, beschaafde tekening. Op aanschouwelijke wijze stelt de tekening voor een schema van de bijbellessen in dezen tijd van 't jaar en hoe de Messiaanse teksten van den tijd der schaduwen van de Oude Bedeeeling wijzen naar 't middelpunt van de wereld-historie, de geboorte van den Heiland en hoe van daaruit 't Evangelie in de Nieuwe Bedeeeling een groot licht verspreidt en alles overstraalt.

Patrimonium.

Patrimonium zal overgaan tot de uitgave van een nieuw blad: „Voor Waarheid en Recht“, dat aanvankelijk om de twee maanden zal verschijnen en in een zoo groot mogelijk aantal over het geheele land zal worden verspreid.

Het blad wil op populaire en aantrekkelijke wijze voorlichting geven over allerlei actuele, sociale en economische onderwerpen.

Verder zal een Comité voor Christelijke Volkslectuur „Pro Patria et Regina“, Talmestraat 13, Amsterdam-Zuid uitgeven een blad: „Nederland Waakzaam“, dat tegenwicht wil bieden tegen de propaganda van de revolutionaire dag- en weekbladen en den invloed van de „neutrale pers“.

Dr. B. A. Bos. „Wat God heeft gedaan“. De Geschiedenis der Geref. Kerk van Assen. G. F. Hummelen — Assen — 1934.

In de „Asser Kerkbode“ verschenen reeds sedert eenigen tijd interessante artikelen over de geschiedenis der Geref. Kerk van Assen. Assen behoort tot de kerken, die het eerst door Dr. de Cock zijn bezocht. Zoo was het een goede gedachte, de historie der Geref. Kerk van na 1834 te beschrijven. Een enkele maal moge het den schijf hebben, alsof voor den auteur „Assen's kerk“ slechts 100 jaar oud is, maar dat is natuurlijk slechts een verkorte

uitdrukking. En de andere, dat „moeder gestorven was“ (de kerk der Reformatie) is het eveneens; want de schrijver zelf beweert, zeer terecht, dat moeder leeft. Volkomen terecht (Zondag 21).

We hebben het boek van Dr. Bos met groote belangstelling gevolgd. Helder en onderhoudend vertelt hij de geschiedenis der kerk van Assen, en menige bijzonderheid heeft — vooral in zooverre het den tijd van 1834 betreft, — ook algemeen belang. Dr. Bos citeert volgend spotliedje:

Albert Brommer, Jaopie Nijenhuis,
Mijnties Niene, Gerbens Dine,
Meermans Fij,
Lutt' Jan kómp er ook nog bij.

„Dit liedje“ — aldus de schrijver — „diende om aan te geven, wat voor soort menschen er tot de 'separatisten' behoorden: kreupelen, lammen en zonderlingen...!“

We vernemen nog de fraaie foto's, die in het boek van 178 blz. opgenomen zijn. Dit goedgeschreven werk, dat voor allen, die aan Assen verbonden zijn en ook voor alle gereformeerden, die den tijd der Scheiding willen kennen, veel interessants geeft, beveel ik gaarne ter lezing aan.

K. S.

„Binnen de Paleispoorten“, door Anna Pierpont Sivier.

Uitg. van de N. V. Drukkerij Edecca te Hoorn.

De drukkerij Edecca te Hoorn wil voor uiterst geringen prijs goede lectuur onder de menschen brengen. Wij meenen, dat de drukkerij in haar nummers 3 en 4 uitstekend geslaagd is. In deze twee nummers wordt ons een verhaal gegeven uit den tijd van Nehemia, waarin deze de eerste plaats inneemt. In het eerste deel zijn wij in het paleis te Susa, in het tweede deel maken wij den opbouw van de muren van Jeruzalem mee. Het verhaal is gegrond op de ontdekkingen, die in den loop der jaren door oudheidkundigen in het vroegere Susa zijn gedaan; de bekwaame schrijver geeft ons dan ook een zeer duidelijk beeld van het leven van koning Artaxerxes; de titel: „Binnen de paleispoorten“ is zeer juist. Minder juist wordt de titel in het tweede deel, als wij allerlei avonturen in Kanaän en Jeruzalem beleven; maar ook dit deel is zeer de moeite waard om te lezen. Van harte kan niet alleen het streven van Edecca worden aanbevolen, maar ook dit tweedeelige boek zelf, dat voor enkele dubbeltjes te verkrijgen is.

J. D. W.

„Op zoek naar menschen“, door H. Geurtjens. J. J. Romen en Zonen te Roermond.

Dit boek van 150 blz. met zijn buitengewoon prachtige foto's verdient een uitvoerige bespreking; maar al kunnen wij die nu niet geven, toch willen wij er de aandacht op vestigen; want wie iets fijns wil lezen, kan bij Geurtjens terecht. Hij is een humorist van het zuiverste water, wat hem te pas komt in zijn arbeid als Roomsche missionair op Nieuw-Guinea. Hoe prettig schrijft hij van zijn avonturen. Hij lacht om alle moeilijkheden, en weet van miezerig regenweer zelfs een grapje te maken. Misschien gaat het soms te ver; men fronsen dan bij het lezen even het voorhoofd; ook kunnen wij niet elke beschouwing onderschrijven, b.v. als hij op blz. 136 schrijft: „Die heele bende van ongeveer 200 koppen stoerberde de school binnen, om de H. Mis bij te wonen. Het greep me in de ziel, deze nog ongetemde wilden met krachtig geluid in 't Maleisch het Onze Vader en 't Wees gegroet op zangerigen toon te hooren uitgalmen. Het eerste ge-roep tot God uit de diepten van 't heidendom! Zeker, ik weet wel, daar zit nog heel weinig overtuiging achter, maar alla, 't is toch in elk geval alvast lawaai ter eere Gods, net zoo goed als de ronzebons bij een processie...“

Het is geen zendingsboek in den gewonen zin van het woord; hoofdzak van de zendingsmededeelingen is een aantekening hier en daar over opgerichte schooljes. Maar Geurtjens laat ons mee door de onbekende streken reizen, wat in werkelijkheid lang geen pretje moet zijn. Dit zeer interessante en heel mooi uitgegeven boek wenschen wij in de handen van allen, die gaarne vreemde volken leeren kennen in vreemde landen. De schrijver is hier een goede, zeer aangename gids.

J. D. W.

„Naar 't zonlicht toe...“
Van Gorcum en Comp., Assen.

In de serie „Naar 't zonlicht toe...“ verschenen vier nieuwe deeltjes. Alle vier zijn zonder uitzondering schitterend uitgegeven; fijn, glanzend papier, keurige tekeningen, mooie omslag, het is alles, naar het uitwendige, volmaakt in orde, een lust voor de oogen, en voor kinderen ideaal.

Eerst noemen wij „De Wondertampel“, door David Tomkins, een boekje van bijna 60 blz. 't Verhaal is wat fantastisch, ietwat sprookjesachtig; de strekking is uitstekend, en Tomkins kan vertellen! Slechts groote kinderen zullen er wat aan hebben.

Het tweede: „Waardoor Reintje geholpen werd“, door Mien Lalfberton, is heel wat eenvoudiger dan het eerste boekje; het is beslist aardig en lief; Reintje werd door het heele doen van haar broertje geholpen, om niet altijd aan zichzelf te denken en haar overleden Moeder, maar aan haar tante. Zeer aantrekkelijk geschreven; 42 blz.

Het derde heet „De Kerstgroot“, het is geschreven door Rein Valkhoff en bevat 42 bladzijden. Het vertelt van een jongen, die voor het eerst met een logger uit Scheveningen naar zee gaat; het is geen pretje; een logger uit Katwijk verongelukt in de buurt, een visscher wordt gered, en deze is oorzaak, dat Maarten thuis Kerstfeest kan vieren, maar hij moet een hoochschap meenemen voor de vrouw van den gereden visscher. Het boekje is voor jongens van 10 tot 16 jaar.

En ten slotte: „Rietje zorgt er voor“, door Nannie van Wehl, drie verhaaltjes voor kinderen van 7 tot 10 jaar. De uitgave hebben wij ten zeerste geprezen; maar hoe staat het met den inhoud? Nu, over de wijze van ver-